محمد ناصر مستجاب بلغاریا ۲۰۱۵/۰۳/۱۹

استاد استادان سخن،
استاد خلیل الله خلیلی

در زمانی که اولین مجموعه های اشعار جناب خلیل الله خلیلی در ایران چاپ می شد، ایرانیان او را "خلیلی افغان" می نامیدند؛ و آن وقتی بود، که این سخنسرای کم نظیر هنوز لقب استاد را دریافت نکرده بود. مگر بعد ها نام مکمل استاد خلیل الله خلیلی و مخففاً استاد خلیلی سر زبان ها افتاد و عام شد؛ هم در وطن ما و هم در ایران و منطقه.

مقالهٔ بی اندازه نغز و پرتمکین نویسندهٔ عالیقدر، جناب ولی احمد نوری را در مورد قیام ۲٤ حوت خواندم. ایشان در خلال مقالهٔ خویش اثری از استاد خلیلی را که متضمن نثر و نظم بود، تَیَمُناً و بِعَینهِ و جنساً نقل کرده بودند.

یک وقتی از زبان بزرگان فضل و ادب کشور برادر ما ایران و استادان نامدار ادبیات آنجا، چون استاد بدیع الزمان فروزانفر، استاد سعید نفیسی و داکتر لطفعلی صورتگر و دیگران خوانده بودم، که جایگاه استاد ما را تا عرش معلا بالا برده و آورده بودند، که خلیلی افغان هم در نظم و هم در نثر صاحب چنان صلاحیت و صلابتی می باشد، که کمتر کسی در منطقه به پایهٔ او میرسد.

حالا وقتی مقالهٔ استاد مرحوم خلیلی را مرور کردم، توانستم عظمت ادبی آن بزرگمرد را اندکی دریابم و از دل و جان سخنان استادان نامبردهٔ ایران را تصدیق کنم. بنده در مطالعه حریص هستم و با ولع و حرص زائدالوصف می خوانم، ولی خود کمتر دست به قلم می برم، چون می دانم که در میدان نگارش حتی مراحل و پته های ابتدائی آن را هم نپیموده ام.

مقالهٔ استاد خلیلی زیر عنوان "سوزن زر و جامهٔ سفید" متشکل است از دو قسمت؛ یکی منثور و با نثری که جغه اش به آسمان می رسد و دیگر قسمت منظوم که قصیده ای عدیم النظیر است و در زمانهٔ ما نتوان مثالش را نه در افغانستان و نه در ایران سراغ گرفت. اگر کسی ذوق ادبی داشته و از صنایع لفظی و کمالات شعری بهره ای برده باشد، بی ریا تصدیق می کند، که نه این نثر استاد را کسی تواند نوشت و نه آن قصیدهٔ دل انگیزش را. چنین قصیده ای را فقط در هزار سال پیش ضمن کلام استاد فرخی سیستانی و استاد منوچهری دامغانی، می توان پی گرفت.

اگر از جنبهٔ ادبی مقالهٔ استاد بگذریم و پیام سیاسی این مقاله و خصوصاً بخش منظوم آن را با دقت مورد حلاجی قرار بدهیم، دیده می توانیم که استاد نامور ما با چه زبانی وحدت و همبستگی ملی ما افغانان را تبلیغ می کند. ببینید که استاد چه میگوید:

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

دو همدل اند و بــرادر، هرات با پنجشیر قسم به آنکـــه بهار و دَی و خزان آورد
امینِ خرقه دو شهر است، قندهار و هرات خـــــوش آن دیار که تعظیم خرقتان آورد
یکیست نعـــــــرهٔ تکبیر در دل کهسار چــه شیر غزنه، چـــه شهباز بامیان آورد
صدای بلخ و بدخشان، صدای گردیز است بدا کسی کـــــه تفاوت به این و آن آورد

فکر می کنم که پیام وحدت و برادری ـ و آن هم با حلیهٔ موزونِ عَروضی ـ ازین بالاتر و زیباتر بیان شده نمی تواند.

روان استاد فقید ما، خلیلی افغان، شاد باد و مرحبا به ذوق سلیم و بصیرت نوری صاحب محترم؛ زنده باشند و سلامت تا ازین نوشته های عالی ایشان همه بهره بگیریم.

پایان

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولـئ